

VOORWOORD

Het zwaartepunt van dit Jaarboek ligt bij de verkiezingen. Na de Kroniek over de gebeurtenissen binnen de politieke partijen in 2007, komt eerst de formatie aan bod die volgde op de Tweede-Kamerverkiezingen van 22 november 2006. In plaats van een feitelijke beschrijving van het onderhandelingsproces wordt in deze beschouwing door de sociologen T.J. Septer, F.N. Stokman en H. van der Iest verslag gedaan van de wijze waarop zij de uitkomsten van de onderhandelingen grotendeels hebben kunnen voorspellen.

Daarna volgen drie artikelen die geheel of gedeeltelijk over de Kamerverkiezingen van 2006 gaan. Een veel gehoorde opvatting is dat de politiek steeds meer ‘personaliseert’, dat wil zeggen dat de persoon van de politicus meer aandacht krijgt dan de partij en haar programma. De communicatiewetenschappers J. Kleinnijenhuis, D. Oegema en J.H. Takens zijn nagegaan of deze bewering klopt, onder meer voor de campagnes van de Tweede-Kamerverkiezingen in de periode 1994 tot 2006. Zij komen tot de slotsom dat er geen eenduidige trend naar een steeds grotere personalisering valt waar te nemen. Een andere mening die heeft postgevat is dat *negative campaigning* in de Nederlandse verkiezingscampagnes oprukt: politici zouden meer geneigd zijn (persoonlijke) aanvallen op elkaar te doen. Ook dit ligt genuanceerder, aldus de politicologe A.S. Walter: het betrekken van het privé-leven van een politicus in zulke aanvallen komt nauwelijks voor. Het derde artikel dat betrekking heeft op de Kamerverkiezingen van 2006 is van de hand van de communicatiewetenschapper R.A. van Santen. Zij constateert dat partijen meer en meer gebruik maken van internet in de communicatie met de kiezer, maar dat zij dat nog altijd vooral van bovenaf doen en kennelijk weinig waarde hechten aan een interactieve communicatie met hun achterban.

Een van de grote winnaars van de recente Tweede-Kamerverkiezingen – na de Socialistische Partij – was de Partij voor de Vrijheid van G. Wilders. Zijn optreden sindsdien was voor sommige onderzoekers aanleiding om hem als ‘extreem-rechts’ te kwalificeren. De politicoloog A.P.M. Lucardie betoogt dat dit niet terecht is; op grond van verschillende partijdocumenten typeert hij Wilders als ‘rechts, liberaal nationalistisch en populistisch’.

De laatste beschouwing is gewijd aan de federaties van nationale politieke partijen die deel uitmaken van de politieke arena van de Europese Unie. Zij worden geacht een representatieve functie te vervullen maar kunnen daaraan moeilijk gestalte geven, vooral omdat zij bij de Europese verkiezingen (die in juni 2009 weer gehouden worden) nauwelijks een wezenlijke rol spelen. In dit artikel wordt in vogelvlucht hun ont-

wikkeling geschetst vanaf de jaren zeventig (voordat in 1979 de eerste directe verkiezingen voor het Europees Parlement werden gehouden) tot 2009.

In dit Jaarboek is voor het eerst niet het Jaarverslag van het DNPP opgenomen; dit wordt voortaan gepubliceerd op de website van het Documentatiecentrum (www.dnpp.nl).

Groningen
februari 2009

G. Voerman
Hoofd DNPP